

MACMILLAN IN DULLES STA OBISKALA PARIZ

Kako vlačí De Gaulle Francijo iz krize

Pokoritev generalov - Bodoča vloga Francije v svetu

Vsa mednarodna javnost pozorno opazuje, kako novi načelnik francoske vlade rešuje težko nalogo, ki jo je vzel nase, ko se je obvezal, da bo v 6 mesecih uredil zavožene razmere v domovini ter postavil francosko državo na nove temelje.

Zanimanje v svetu je tem večje, ker je De Gaulle že po prvih svojih ukrepih zašel v očiten spor s poveljniki vojske in s skrajnimi francoskimi nacionalisti, s katerih pomočjo je po šestletni odmaknjenosti iz javnega življenja prišel čez noč spet do oblasti.

Vojaki, katerim se je posrečilo, vzeti v svoje roke tudi vso civilno oblast v Afriki in na otoku Korsiki, so pričakovali, da bo slavni general izvrševal njihovo voljo ravno tako v Alžiriji kot v Franciji sami: razgal bo vse stranke in parlament ter naredil onkrat za vselej konec staremu demokratskemu »sistemu«.

»NOVA STRATEGIJA«

V kratkem so pa vojaki in njihovi nacionalistični zavezniki morali spoznati, da so se v svojih računih uštel.

Najprej so prezeli, da je De Gaulle silno samozavesten in trmast značaj. O sebi je general prepričan, da je velik človek, katerega je izbrala božja previdnost, da reši Francijo in obnovi v svetu njeno nekdanjo slavo in veličino.

O takem človeku je bilo nespametno pričakovati, da bi se izlahka podvrget tuji volji. Prvo, kar je naredil, je zato bilo dokazati upornim vojakom in nacionalistom, da je on in ne oni gospodar v državi.

Protí njihovi volji je vzel v vlado socialista Molleta in kršč. demokrata Pflimlina ter se zatem pojavil v Alžiriji. Ker se mu prvič ni posrečilo popolnoma podrediti alžirskih vstajnikov, je obiskal drugič Afriko ter vzel to pot s seboj osovražnega Molleta.

De Gaulle je šel na različne odseke bojišča ter nastopil tu kot vrhovni poveljnik vojske, dajajoč častnikom razna navodila, ki so jih ti brez ugovora poslušno sprejemali. Obenem jim je razlagal, da je treba v bojih proti alžirskim partizanom spremeniti dosedanje neuspešno strategijo.

Potrebna je »nova strategija«, če naj se dokončno stre odpor Arabcev ter vrneta v Alžirijo red in mir.

De Gaulle je govoril kot izvedenec in vojskovodja, zasledoval pa pri tem obenem silno važen politični cilj. Če naj se namreč v Alžiriji uvede nova strategija, so nujno potrebni tudi novi ljudje, ki jo bodo izvajali. Zastopniki dosedanjih neuspešnih načinov boja se morajo umakniti. Iz Afrike bi bili torej odpoklicani generali Massu, Salan in drugi

poveljniki, ki imajo danes v rokah vso vojaško in civilno oblast čez Alžirijo.

Tako bi se De Gaulle rešil na lep način vseh generalov in častnikov, ki mu mečejo polena pod noge v Afriki. Na njihovo mesto bi postavil ljudi, na katere se lahko brezpogojno zanese. To bi bil brez dvoma zelo velik političen uspeh.

POSOJILO IN NOVI DAVKI

V Franciji sami je pa De Gaulle, da bi tudi gospodarsko utrdil svoj položaj, dal razpisati veliko državno posojilo, ki je sijajno uspelo.

Toda milijardne zneske, s katerimi sedaj razpolaga, De Gaulle ne zadostujejo, da z njimi reši finance Francije. To je povedal popolnoma odkrito v govoru, ki ga je imel pred kratkim na radiu.

V njem je zahteval novih žrtev od premožnih Francozov, a se obenem odločno uprl slehernemu povisanju plač uradnikom in delavcem. Kmetovalcem so prejšnje vlade obljubile, da se bo povišala cena žitu, De Gaulle je pa izjavil, da mora ostati cena nespremenjena. Gospodarska politika, napovedana od generala, pomeni, nasprotno, da se bodo v Franciji davki še znatno povišali.

Vse te mere bi bile pred De Gaulleom nemogoče, ker se nobena stranka v parlamentu ni upala zanje glasovati, da se ne zameri svojim volivcem ter zgubi njih glasove.

Priznati je v ostalem treba, da Francozi kljub vojni v Afriki zelo dobro živijo. Radi okusno jedo in si marsikaj privoščijo. Od države zahtevajo vse, zanj pa doprinašajo ne-

radi žrtve. Ker je dežela zelo rodovitna in bogata, so postali ljudje razvajeni.

FRANCOSKA ATOMSKA BOMBA

De Gaulle se je odločil, da rojake prebudi iz njihove site udobnosti ter jih primora k resnim žrtvam za domovino.

Njegov cilj je, da uvrsti Francijo spet med prave velesile, ki odločajo o usodi človeštva, kot je nekoč bilo. Danes vodijo svet dejansko tri države: Amerika, Sovjetska Rusija in Velika Britanija. Na zunaj je tem trem velesilam Francija sicer enakovredna, a to je le na papirju. Ves svet namreč vidi, kako življenjska moč Francije upada in da se zastran tega njen vpliv v svetu manjša.

To dejstvo, ki je za neprizadete ljudi neizogibna posledica zgodovinskega razvoja, De Gaulle v srečju žge in razjeda. On ne more razumeti, da v zgodovini pač mladi narodi napredujejo in stari popuščajo, temveč je prepričan, da se godi Franciji velika krivica, ki jo je treba za vsako ceno popraviti.

Zunanje znamenje, da kaka država spada med vodilne velesile, je dandanašnji v tem, da ima atomsko bombo ter je sploh napredna na področju jedrske znanosti in tehnike. Glede tega sta danes na svetu prvi Amerika in Rusija. Njima se je v zadnjem času približala še Velika Britanija, medtem ko je Francija izključena iz skupnosti teh treh atomskih velesil. Za De Gaulle dokaz, da Francija ni enakopravna!

Zato je sklenil razstreliti v najkrajšem času francosko kobaltovo bombo v puščavi Sahari.

Amerika in Anglija naj pomagata!

Ko je nedavno tega angleški načelnik vlade Macmillan obiskal De Gaulle v Parizu, mu je general sporočil ta sklep ter od njega obenem zahteval, naj ga Velika Britanija v tej stvari podpre pri Amerikancih.

Francija želi namreč, da bi ji Amerika stavila na razpolago cepljivo atomsko snov, jo posvetila v atomske tajnosti ter ji sploh pomagala, da postane tudi ona atomska velesila, enaka Rusiji, Ameriki in Angliji.

Isto zahtevo je ponovil De Gaulle amerškemu zunanjemu ministru Dullesu, ko jo nekaj dni zatem tudi on prispel na obisk v Pariz.

Zdi se pa, da De Gaulle v tej stvari ni imel sreče. Dulles ga je opozoril, da so francoske želje v nasprotju z amerškimi zakoni. Po njih je namreč vladi v Washingtonu dovoljeno posvetiti v atomske tajnosti le Veliko Britanijo in nikogar drugega. De Gaulle naj prej uredi razmere v državi in reši vprašanje Al-

žirije, nato bo mogla šele Amerika dokončno sklepati o francoskih željah in zahtevah. Nekoliko upanja mu je torej le pustil!

ZAKAJ SE ZANIMAJO ZA DE GAULLA

Macmillan in Dulles sta hitela v Pariz predvsem zato, da bi častihlepnega De Gaulle obvarovala pred prenapljenimi koraki.

Mož je namreč tako zaverovan v veličino »zastopavljene« Francije, da bi bil sposoben se zvezati s komerkoli, samo da obnovi nekdanji vpliv svoje domovine.

Znano je na primer, da je ostro kritiziral Atlantsko zvezo, češ da Amerika in Velika Britanija ne priznavata v njej Franciji tiste vloge, ki ji pripada. Amerikanci in Angleži bi morali v vseh velikih vprašanjih svetovne politike ravnati v sporazumu in s pristankom Francozov in ne postopati na lastno pest, kot se zdaj dogaja.

NOVICE Z VSEGA SVETA

SESTANEK NA BRIONIH

V ponedeljek so se pričeli na Brionih zaupni politični razgovori med Naserjem in Titom, katerim prisostvujejo tudi njuni ožji sodelavci.

Dogodek je vzbudil v inozemstvu tem večjo pozornost, ker je na Brione prispel tudi grški zunanji minister Averof. Nekateri opazovalci vidijo v tem znak, da se Grčija za stran spora o Cipru odmika od zapadnega tabora ter približuje skupini nevtralnih držav, kateri pripadata Jugoslavija in Združena arabska republika.

Averof je te domneve zavrnil. »Grčija,« je dejal, »je dežela, ki spada k zapadu in je včlanjena v obrambni zvezi Atlantske skupnosti. Navzlic temu ima pa dobre odnose z vsemi državami, ki spoštujejo njeno neodvisnost in dostojanstvo. Mi zasledujemo od blizu politiko Jugoslavije, s katero smo tesno povezani. Veseli smo, da lahko z njo nadaljujemo politiko odkritosrčnega sodelovanja.«

Iz besed grškega zunanjega ministra vsekakor sledi, da stoji njegova dežela v teh dneh politične napetosti nedvomno na strani Jugoslavije.

KAKO TEČEJO RAZGOVORI V ŽENEVI

Znanstveni zastopniki komunističnih dežel in zapada, ki imajo nalogo raziskati, ali je mogoče zanesljivo nadzirati tajna atomska razstreljevanja, nadaljujejo v Švici svoja zaupna posvetovanja.

Do danes je že toliko prodrlo v javnost, da je po prepričanju učenjakov tako nadzorstvo mogoče. Vsaka razstrelitev, četudi se opravi globoko pod zemljo, je namreč spremljana od pojavov, ki se z današnjimi znanstvenimi pripravami dajo ugotoviti.

To spoznanje je zelo važno, zakaj zapadnjaki ne bi nikoli privolili v predlog Rusije, naj se ukinejo atomski poskusi, ako bi ne bilo mogoče preprečiti s strogim nadzorstvom tajnih poskusov in prevar.

Vprašanje je s tehničnega vidika zdaj rešeno. Vse ostalo je stvar politike. O tem, kje naj se na zemlji postavijo opazovališča s primernimi pripravami, morajo sklepati državniki. Ena največjih ovir je doslej bila v tem, da se je Rusija odločno branila pred tujimi opazovalci in nadzorniki, češ da bi svojo oblast lahko izkoriščali za vojaško in gospodarsko rohovstvo v Sovjetski zvezi.

Ves miroljubni svet upa, da se bodo odgovorni državniki slihu temu prej ali slej sporazumeli.

MEŠANA KOMISIJA

Jugoslovansko-italijanski odbor, ustanovljen v smislu londonskega sporazuma zato, da štiti pravice manjšin na bivšem Trž. svobodnem ozemlju, nadaljuje svoje delo v Rimu.

Težave so nastale, kot beremo, v dveh vprašanjih. Najprej glede dvojezičnosti, ki bi se morala vpeljati na uradih in sodišcih ter v javnem življenju Trsta in njegovega podeželja. Razpravo o tej stvari so odložili na prihodnje jesensko zasedanje.

Drugo vprašanje se tiče šolstva. Slovenci zahtevajo predvsem, da se šole že enkrat uzakone ter zagotovi slovenskim učiteljem in profesorjem stalnost ter popolna enakopravnost z italijanskimi stanovskimi tovariši.

Glavna pritožba Italijanov pa je, da učno osebje v coni B ni iste narodnosti kot italijanski šolarji, čeprav tako predpisuje londonska pogodba.

Da bi se ta krivica odpravila, je padel predlog, naj bi Italija in Jugoslavija v slučaju potrebe pošiljala na manjšinsko ozemlje učne moči iz — matične države.

Predlog se nam zdi pameten.

»DUH MOČNEJŠI OD OROŽJA«

Na Sutjeski v južni Bosni so prejšnji teden obhajali 15-letnico bitke med jugoslovanskimi partizani in desetkrat številnejšo Hitlerjevo in Mussolinijevo vojsko.

Po večdnevnih strahovitih borbah, v katerih je na eni strani stalo 19 tisoč Jugoslovancev, na drugi pa 120 tisoč najsodobnejše opremljenih nemških, italijanskih in bolgarskih vojakov, se je Titovim edincam naposled uspelo prebiti z jurišem sovražnikov obroč ter se skupno z glavnim poveljništvom rešiti gotove smrti.

Spominske proslave na Sutjeski so se poleg Tita in Naserja udeležili tudi člani po-

sebnih ameriških, angleških in sovjetskih vojaških odposlanstev.

Pred 70-tisočglavo množico je Tito imel govor, v katerem je počastil spomin tisočeri padlih partizanov ter poudaril, da je »19 tisoč izčrpanih in lačnih, na pol bosih in ranjenih borcev« premagalo neprimerno številnejšega sovražnika zato, ker »je duh močnejši od slehernega orožja«.

ROMANO ODŽAGAN

Prof. Redento Romano, bivši dolgoletni tajnik tržaške Kršč. demokracije in nasprotnik Slovencev, ni bil več potrjen za podpredsednika Tržaškega Lloydja. Na njegovo mesto mislijo imenovati dr. Dora Rinaldinija, ravnatelja Urada za tujski promet.

Tako se med seboj izpodrivajo in neusmiljeno grizejo naši domači demokristjani!

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENCEV

Podprefekti dr. Pasino je prejšnji teden imenoval člane novega odbora Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo.

V njem ni nobenega Slovenca. Čeprav se na našem ozemlju bavijo s poljedelstvom tako rekoč le Slovenci, zastopata v zbornici kmetijstvo neki Italijan dr. Chiriaco in dr. Rustia - Trainc, tajnik Društva neposrednih obdelovalcev zemlje, ki je v rokah Kršč. demokracije.

Nov dokaz, kako krivična je do našega naroda vladajoča stranka, za katero so tako vneto agitirali pri nas Slovenci okoli SDZ in Slov. kat. skupnosti ter v Kat. glasu svetoivanski kaplan Peter Šorli.

V spomin Virgilu Ščeku

Dne 7. julija je minilo 10 let od prerane in nenadne smrti Virgila Ščeka, enega največjih sinov, kar jih je rodila slovenska primorska zemlja.

Če se ozremo na njegovo delo in razmislimo, kaj je od mladih nog do svoje zrele dobe Slovencev teh krajev ustvaril, nas prevzema strmenje nad raznovrstnostjo njegovih darov in pobud na vseh področjih javnega življenja. Pokojnik je bil osebnost, polna dinamične sile in brezmejne požrtvovalnosti za svoj narod.

V očeh mnogih je bil Šček predvsem politik, ustanovitelj krščansko-socialnega gibanja med primorskimi Slovenci po prvi svetovni vojni. Starejši rod se ga še spominja kot zastopnika našega naroda v rimskem parlamentu, spominja se njegovih javnih nastopov, ki so daleč odmevali po naši deželi.

Mladi rod pa izvečine ne ve, da je Virgil Šček dal odločilno pobudo za ustanovitev Goriske Mohorjeve družbe, poskrbel, da so enako družbo osnovali istrski Hrvati, da je prikladal v življenje celo vrsto časnikov in mesečnikov, ustanovil Iadransko založbo, ki je med drugim izdala Pregljev roman Plebanus Ioanes, Berkovega Faraona, Valjavčev Italijansko-slovenski slovar in tako dalje.

Ljudje ne vedo, da je Šček povezal vse slovenske in hrvatske duhovnike nekdanje Juljske krajine v enotno organizacijo Zbor svečenikov sv. Pavla z lastnim glasilom in se potrudil, da je K. T. D. v Gorici dobilo svojo tiskarno, ki še danes stoji in deluje. V njej, ki ji je Šček bil več let ravnatelj, je bil tiskan nad en milijon knjig, listov in letakov.

Ko je fašizem začel uničevati slovenske šole, je Šček ustanovil otroški list Jaselce, v katerega so pisali otroci sami. Jaselce so se tako razširile, da so postale najbolj čitan mladinski list med vsemi Slovenci. Zanj je Šček skrivaj zlagal sam otroške pesmi.

»Ljubil sem slovenski narod«

Fašisti so seve tudi Jaselce zatrli, kakor so uničili večino Ščekovega dela. Njega samega so konfinirali v njegovi fari Avberju, kjer je veliki javni delavec tudi pokopan.

V župni cerkvi, v kateri je Šček toliko let govoril ljudstvu, je bila v ponedeljek žalna svečanost v njegov spomin. Udeležili so se je pokojnikovi sorodniki, prijatelji in sodelavci in mnogo ljudstva.

Sv. mačo je daroval apostolski delegat za Koprščino monsignor Albin Kjuder ob številni asistenci duhovščine in ganljivem petju zbora, ki so ga sestavljali sami Ščekovi soratje.

Ko je msgr. Kjuder, pokojnikov tesni prijatelj in sodelavec, govoril o Ščekovem življenju, so privrele njemu in vsem prisotnim solze v oči.

Ščeka ni nihče boljše označil kot on sam v poslednjem pismu svoji sestri: »Verjem trdno vse, kar me je mati učila. Ljubil sem slovenski narod. Nisem iskal časti ne denarja, ampak le srečo našega naroda. Nikdar nisem naroda goljufal, lažnivo obljubljal. Quod Deus non est, nihil est. Apostolska vera granitna skala!«

NOVICE

SMRT PATRIARHA VIKENTIJA

V soboto je v Beogradu umrl poglavar Srbske pravoslavne Cerkve patriarh Vikentije. Izvoljen je bil pred 8 leti. Njegova zasluga je, da so se odnosi med državo in Cerkvijo v srbskih krajih Jugoslavije normalizirali.

PRVI ODLOK

Novi načelnik vlade Fanfani je kot prvi odlok izdal ukaz, da se v ministrstvih morajo vsi točno držati uradnih ur. Dober zgled naj dajo ministri sami. Zato jim je zapovedal, da morajo začeti z delom v pisarni ob 8. uri zjutraj.

ČUDOVIT IZUM

Ameriški kmetovalec 77-letni Mc Bain je pred dnevi dobil patent za nov poljedelski stroj, ki na njivi grah nabira, ga istočasno oluščiči in spravi v vreče. To delo opravi stroj na enem hektaru posejane grahovine v pol uri.

LAKOTA PO SVETU

Splošna blaginja, ki se širi zlasti v Severni Ameriki in tudi v Evropi, je vzrok, da se ne zavedamo, kolika beda še vlada v drugih delih sveta. Saj umre po podatkih Združenih narodov letno na zemlji kakih 30 milijonov ljudi od — lakote. Drugi pa nimajo dovolj jesti, da bi se po človeško preživljali. Od 900 milijonov otrok, kar jih je na zemlji, jih je kar 600 milijonov brez zadostne hrane.

Posebno prizadete so dežele v Aziji in Afriki. Nekatere so tako revne, da ne morejo plačati niti prevoza živil, ki jim jih zastonj nudi Amerika. Velika beda je kriva, da ljudje mladi umirajo. Povprečna starost, ki jo doseže človek v Ameriki, je 67 let, v Evropi 65, v Indiji pa le 27.

Beda žene narode Azije in Afrike v nacionalistične revolucije proti zapadu.

ATOMSKI ODPADKI

Ker atomski odpadki ogrožajo zdravje ljudi in živali, so jih doslej zakopavali globoko v zemljo ali potapljali na dno morja. To poletje je pa v amerškem mestu Oak Ridgeju nastala tovarna, ki bo izkoriščala tudi atomske smeti, in sicer za medicinske namene.

— o —

OSEMDESETLETNICA MSGR. UKMARJA

Pred zaključkom lista smo zvedeli, da bo msgr. dr. Jakob Ukmar praznoval v nedeljo, 13. julija, svoj 80. rojstni dan.

Dr. Ukmar, ki se je rodil kot sin železničarja na Opčinah, je osebnost, znana daleč naokoli. Zavoljo obsežnosti svojega znanja, globine svojega uma in kremenitosti značaja je visoko spoštovan ne le med Slovenci, temveč tudi med Italijani. Svojo neustrašnost je imel priliklo pokazati zlasti za časa fašistične strahovlade.

Monsignorju v imenu uredništva in številnih spoštovalcev iz srca čestitamo. Bog ga ohrani še mnogo let pri zdravju in v nespremenjeni duhovni čistosti!

ŽIVALSKKE VRSTE IZUMIRAJO

Po ugotovitvah organizacije UNESCO je zadnje čase izumrlo na zemlji 150 živalskih vrst in podobna usoda čaka še druge. V nevarnosti je zlasti azijski lev, živeč severno-zahodno od Bombaya. Teh levov je še kakih 250. Enaka nevarnost grozi planinski zebri v južni Afriki. V Ameriki so pa postali zelo redki divji bivoli in bele antilope, ki se je bati, da v doglednem času izumrejo.

KOPRSKO PRISTANIŠČE

V Kopru že delj časa gradijo novo luko za blagovni promet. Zdaj utrjujejo prvih 135 metrov operativne obale, kjer bo nameščenih 10 stebrov. Vsak bo tehtal 480 ton. Novo tovorno pristanišče za prekoceanske parnike bo po mnenju strokovnjakov dograjeno to jesen.

TUDI UMETNOST

V Kopenhagenu na Danskem obstoji društvo »Zveza kadilka«, ki je pred kratkim pridelilo posebno tekmo. Šlo je za to, katera bo puhala iz ust največje kolobarje dima. Zmagala je dama, kateri so uhajali iz šob kolobarji s pol metra dolgim premerom. Se jim mora res dobro goditi, če ne poznajo drugih skrbi.

DRŽAVA IZRAEL

Judovska država je letos praznovala 10-letnico svoje neodvisnosti. Za največjo svojo dolžnost smatrajo Židje tako pomnožiti prebivalstvo Izraela, da mu sovražni Arabci, ki ga od vseh strani obdajajo, ne bi mogli doživeti.

Lani se je iz raznih koncev sveta naselilo v Izraelu 70 tisoč novih Židov. Predsednik vlade Ben Gurion je izjavil, da bo treba prihodnja leta preseliti v puščavo Negev pol milijona prebivalcev. Za to je pa potrebno napeljati v puščavo vodo, ustanoviti tam

elektrarne in podjetja za izkoriščanje puščavskih surovin ter zidati popolnoma nove naselbine.

Kar so Židje že do danes ustvarili v Izraelu, je pravcato čudo.

IZ ZRAKA PRED OLTAR

Na vojaškem letališču v Turinu so obhajali v nedeljo kaj čudno poroko. Padalski narednik De Cristoforo se je oženil z 18-letno Bianco, ki ju je povezal kaplan Basso. Vsi trije so se spustili do cerkve s padali iz visoko plavajočega letala: prvi je prifrčal duhovnik, zatem nevesta in naposled še ženin.

ŠE EN ŽENIN

Angleški princesinji Margareti se ponuja dolga vrsta ženinov. Sedaj se jim je pridružil še francoski grof Amauri de la Farre.

Mož ima 46 let, drugače pa nič drugega kot čredo ovac, katero sam pase v Pirenejskih gorah. Poleg tega ima tudi revmatizem. Preko angleškega konzulata je pisal princesinji tako pismo: »Dovoljujem si Vašo Kraljevsko Visokost prositi za roko: 1. ker sem potomec francoskih kraljev (ugotovite lahko v arhivih); 2. Rad bi ustanovil z Vašo pomočjo v Franciji ustavno monarhijo; 3. Ljubezen bo pa že prišla potem«. Na tiskovnem sestanku je snubeč časnikarjem pojasnil, da bo prebival v Versaju. Grof čaka pri svoji čredi na odgovor.

ITALIJANSKA NAFTA

Na Apeninskem polotoku vedno živahneje iščejo ležišča nafte. Marsikod so že naleteli na ugodne plasti. Vendar pa je bila vsa lanska proizvodnja še razmeroma majhna; znašala je le en milijon in 200 tisoč ton. Zatorej je morala država uvoziti za notranjo uporabo še vedno okoli 12 milijonov ton nafte.

KAM Z 49. ZVEZDO?

Pred nekaj tedni je Eisenhower podpisal odlok, po katerem se je Alaska na severozahodu Severne Amerike proglasila za 49. zvezno republiko.

Po ukrepu so se v časopisih vnele razprave o novi ameriški zastavi. Doslej je 48 držav označevalo prav toliko zvezd v 6 vrstah po osem. Kam naj postavijo novo zvezdo? Nekateri predlagajo, naj odslej vse zvezde stoje v 7 vrstah po sedem, drugi pa zahtevajo, naj se postavijo v krog.

Barkovljansko obrežje (v ozadju Miramarski grad)

Kako vlačijo De Gaulle Francijo iz krize

(Nadaljevanje s 1. strani)

Francija se ne bo nikoli ponižala na vlogo države, ki poslušno le izvršuje sklepe in navodila ameriškega zunanjega ministrstva.

Da dokaže popolno neodvisnost svoje domovine in ji pripori mesto resnične velesile v svetu, je bil De Gaulle odločen se neposredno sporazumeti z Moskvo in priznati celo rdečo Kitajsko Mao Tse Tungu. Šele usmrtilitev Nagyja in tovarišev je De Gaulla nagnila, da je opustil misel na sodelovanje s komunističnim vzhodnim taborom ter sklenil ostati v čvrstem sklopu z Atlantsko skupnostjo.

Ravno tako se je De Gaulle pritoževal, da

zapadnjaki preveč upoštevajo Adenauerjevo Nemčijo ter ji dajejo prednost pred Francijo. Tudi v tem pogledu je nameraval iti svojo pot.

Če bi De Gaulle dal duška temu svojemu razpoloženju, bi postavil na glavo vso politiko zapada in zlasti Amerike v Evropi in svetu. Enotnost zapadnjakov bi bila razpadla.

To je vzrok, zakaj sta Macmillan in Dulles pohitela v Pariz mirit De Gaulla. Da ohranita Francijo pri dobri volji, ji bosta Amerika in Anglija morali nuditi pomoč, kot je do danes še ni nikoli prejemale. To bo vsekakor eden izmed velikih uspehov De Gaullove vladavine!

Dopisi v Tržaškega

BARKOVLJE

Mladi muzikanti in šolska razstava

V novih prostorih barkovljanskega prosvetnega društva je bil v nedeljo nastop gojencev tukajšnje podružnice tržaške Glasbene Maticice. O novem sedežu društva lahko rečemo, da je prostoren in še kar dobro opremljen. Najvažnejše pa je, da se sedaj nahaja v središču Barkovelj, tako da se bodo pevci odslej lažje udeleževali vaj, kar seveda velja tudi za člane ostalih društvenih odsekov.

Za nastop gojencev je bilo mnogo zanimanja. Veseli nas, da se koncerta niso udeležili samo starši, temveč tudi mnogi narodno zavodni Barkovljani. To je dobro vplivalo na nastopajoče, ki so pokazali vse, kar so se naučili v pravkar zaključenem šolskem letu. Spored koncerta je bil zelo razgiban, saj so nastopili harmonikarji, violinisti, violončelisti in celo nova barkovljanska pevka. Pohvaliti moramo prof. Vodopivca, ki sedaj vodi šolo, potem ko jo je njen ustanovitelj ter dolgoletni zaslužni učitelj g. Milan Pertot moral zaradi slabega zdravja zapustiti. Prof. Vodopivec je z nastopom dokazal, da so gojenci prišli v izkušene roke. Upamo, da bo šola dobro napredovala ter postopno imela še večje število učencev, saj so Barkovljani izredno glasbeno nadarjeni.

V naši osnovni šoli je bila pred kratkim razstava deških in dekliških ročnih del. Letos ni bilo na mizah toliko izdelkov kot lani, zato pa so bile stene bogatejše. Na njih je bilo razobešenih na stotine slik, ki delajo čast barkovljanskim otrokom in njihovim učiteljem. Le kdor se nekoliko spozna na risbe, lahko preceni čas in skrb, ki so ju morali šolniki vložiti, da so otroci mogli izdelati tako lične slike. Na take razstave bi morale priti zlasti tiste matere, ki so pozabile na svojo narodnost in nočejo vpisati otrok v slovensko šolo. Spoznale bi tako, kako naše učiteljstvo vsestransko skrbi za naše malčke. Barkovljanskim šolnikom se zahvaljujemo za požrtvovalno delo, saj vsako leto dokazujejo, da jim starši brez vsake skrbi lahko zapujajo otroke.

ZGONIK

Še o škodi zaradi pozebe

Danes se je na županstvu v Zgoniku sestala komisija, ki ima nalogo, da prouči prijave škode, ki so jo naši kmetovalci pretrpeli zaradi pozebe v maju leta 1957. Gre za okrog 35 prijav, ki jih komisija ni upoštevala na prejšnjih sejah, ker je sklepala le o prošnjah tistih kmetovalcev, ki so imeli največ škode na pridelkih. Toda ker je od pomoči, ki je bila dana naši občini, ostalo nekaj denarja, je prefektura odredila, naj se preučijo še enkrat vse prijave.

BRIŠČIKI

Kaj je s telefonom?

V naši vasi se nahaja, kot znano, zanimiva kraška podzemna jama, ki zlasti v tem letnem času privlačuje mnogo tujcev. Zato je ob nedeljah in praznikih pri nas precej živahno. Največ gostov imamo seveda ob tistih

dneh, ko je jama razsvetljena z neštetiimi električnimi žarnicami.

Prav zaradi tujcev bi danes opozorili oblastva na vprašanje, ki ga že precej let brezuspešno rešujejo. Bilo je, če se ne motimo, pred 4 leti, ko je bil zgoniški občini z gospodarskim načrtom nakazan poldrugi milijon lir za napeljavo javne telefonske govorilnice. V tej vsoti je bil vključen tudi strošek za napeljavo telefona v Repnič. Od tedaj je torej preteklo že precej let, toda telefona od nikoder ni. Na županstvu so nam povedali, da je za to odlašanje kriva telefonska družba Telve, ki se ne more odločiti, da bi to potrebno delo izvedla. Zato jo pozivamo, naj se vendar zgane in naši vasi ter Repniču končno poskrbi javno telefonsko govorilnico.

PROSEK

Župnik Križman jemlje slovo

V ponedeljek, 16. t. m., se bo od svojih župljanov poslovil g. Josip Križman, dolgoletni župnik na Proseku. G. Križman je stopil v pokoj konec lanskega leta, a je kljub temu ostal na Proseku, kjer je do zaključka šolskega leta opravljal službo kateheta. Sedaj se preseli v Trst, kjer bo užival zasluženi pokoj.

Upokojenec je eden najbolj znanih slovenskih tržaških duhovnikov. Rodil se je leta 1880 v Sv. Antonu pri Koprju, na Proseku pa je služboval celih 30 let. Tu je preživel vso dobo fašistične strahovlade in nacistične zasedbe. S svojim zgledom in delom je skrbel

Obisk v Boljuncu

Lepo praznično jutro me je zvalo v Tržaški breg. Morda bi jo bil mahnil proti Dolini, če ne bi zaslišal iz boljunskega zvonika ubranó pritrkavanje, ki je prijetno udarjalo na uho.

Boljunc postaja čedalje privlačnejša izletniška točka. Vsak dan in posebno ob nedeljah stoje pred vaškimi gostilnami vrste avtomobilov ter drugih vozil, na katerih se pripeljejo številni Tržačani uživati svežega zraku.

Povojni gradbeni razmah Trsta je posegel tudi v smer Spodnjega tržaškega brega, tako da danes nekateri štejejo ta kraj že za del tržaškega predmestja. Boljunska fara šteje nekaj nad 1000 duš in vanjo spadata še Gornji konec, del vasi proti Glinščici, in Kremenka, ki je nova vas okoli bivše opekarne. Domačini se bavijo precej z vinogradništvom, a največ jih živi od dela v tržaških tovarnah. Precej žensk služi vsakdanji kruh s pranjem perila tržaških meščanov in s prodajo mleka, ki ga dnevno vozijo v Trst.

Nekateri pa so še navezani na domačo grudo in se bavijo z vrtnarstvom. Delo, ki zahteva mnogo truda in skrbi, toda nudi še kar dobre dohodke. Vrtnar ni nikoli prost, saj se lahko odpočije samo v mrzlih zimskih dneh. Ob nedeljah in praznikih mu sicer ni treba voziti povrtine na trg, a je kljub temu zaposlen s pridelki. Mnenja smo, da bi bilo v današnjih pogojih sploh dobro, če bi se naši kmetovalci z večjo vnemo lotili povrtine, ki hitro gre v denar, ker je mesto blizu. Poleg tega je še ugodnost, da prevoz stane malo, če se primerjajo stroški, ki jih imajo s prevozom Goričani.

Koliko so se Boljuncani že prejezili nad tukajšnjim kamnolomom zaradi oblakov prahu in celodnevne glušujočega ropota strojev! Ker se mladina ne zanima za kamnoseški poklic, delajo večinoma tujci.

Domačini se še vedno jezijo zaradi slabih prometnih zvez. V današnjih časih so dobre zveze silno važne, ker so mnogi naši ljudje zaposleni v tr-

za dušni blagor faranov in jih obenem bobil, da so kljubovali najrazličnejšim raznarodovalnim poskusom ter ostali narodno zavodni Slovenci.

G. Križman je priznan pevovodja in organist in ima mnogo zaslug, da se na Proseku danes tako pridno gojita cerkveno in posvetno zborovsko petje. Vsi vaščani mu ob slovesu iz srca želijo še mnogo let življenja ter mu zagotavljajo, da ga bodo ohranili v najlepšem spominu.

REPENTABOR

Še nekaj o strelišču

Pred kratkim je obiskal našo občino kmetijski nadzornik dr. Perco. Skupno z našim županom si je ogledal obširno zemljišče nad Repnom, kjer se nahaja vojaško strelišče, ki so ga bili zgradili že Amerikanci in ga je sedaj začela uporabljati italijanska vojska.

Nadzornik je priznal, da se kmetovalci upravičeno upirajo razlastitvi tamkajšnjega zemljišča, zlasti zato, ker bi na ta način zgubili edino cesto, ki ob strelišču vodi do njihovih pašnikov in gozdov. Obljubil je, da se bo za stvar zanimal in od vojaških oblastev zahteval, naj vprašanje tako rešijo, da ne bodo kmetovalci imeli prevelike škode.

Če bo vojska vztrajala, da ji je strelišče nujno potrebno, bo morala namreč občina zgraditi novo cesto, po kateri bi mogli kmetje iz Repna in s Cola priti do svojih zemljišč. Mi pa sodimo, da bi oblastva najbolje naredila, če bi strelišče zgradila drugod, saj bi si na ta način gotovo prihranila precej denarja ter obenem naše kmetovalce rešila skrbi za bodočnost.

zaških industrijah, do katerih jim je pot zaradi oddaljenosti zelo otežena. Zvezo z mestom vzdržujejo avtobusi, ki nikakor več ne zadoščajo potrebam. Ljudje so se nekako že privadili, da v avtobusu ni prostora in da so vsa vozila nabito polna. Nič čudnega zato, če nastanejo ob skoraj sleherni postaji med potniki prepiri, ker se vsi tisti, ki stojijo bolj v sredini, le s težavo prerinejo do vrat. Avtobusnih voženj ni seveda mogoče tako povečati, da bi bili vsi zadovoljni. To morejo opraviti le filobusi, katerih upravni ter drugi stroški so mnogo manjši. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno vzpostaviti z mestom filobusno zvezo, kakršno so že pred leti poskrbeli za Milje. S tem bi omogočili meščanom, da z majhnimi stroški delajo izlete v naš Breg, obenem bi pa podprli domače gostinstvo in celokupno gospodarstvo dolinske občine.

V Dolini so neobhodno potrebna še nekatera javna dela. Treba je predvsem temeljito urediti vse ceste, da se izpelje kanalizacija. Pogozdijo naj se zemljišča, ki jih ni mogoče več obdelovati, in postavijo na določenih krajih klopi in javne pipe. Stroški bi ne bili veliki in bi se v kratkem času izplačali.

Ker nekatere panoge gospodarstva nazadujejo, se mora zboljšati donosnost zemljišč. Kmetovalce je treba izobraževati in jim nuditi večjo pomoč. Zviša naj se število molznih krav, in sicer boljših pasem, saj se mleko da dobro vnovečiti v bližnjem mestu. Kjer obstajajo pogoji, naj se kmetovalci začno smotrno baviti s sadjarstvom in cvetličarstvom, ki sta se ponekod že izkazali kot zelo donosni. Važen je tudi tujski promet, ki bi se lahko lepo razvil, ker je v okolici mnogo lepih krajev. Na Pečah v Glinščici je starodavna cerkva, ki je bila več let zaprta, a je lepa izletniška točka, spominjajoča nekoliko na Sv. Višarje. Do cerkvice prideš po strmi stezi iz Boljunca v dobri polurni peš hoji. Če greš nekoliko naprej prideš do majhnega naselja Botač, ki šteje vsega skupaj šest hiš. Dolina Glinščice je prekrasna in idealna za ljubitelje planin. In tako bi lahko še nadaljevali...

Dopisi iz Goriške

SEJA POKRAJINSKEGA ODBORA

Na zadnji seji pokrajinskega odbora so razpravljali o škodi, ki jo je povzročila povodenj v nekaterih občinah naše pokrajine. Odborniki so izrazili upanje, da bo vlada priskočila na pomoč prizadetim kmetovalcem s tem, da jim bo črtala zemljiške davke. Sklenili so počakati s podelitvijo pomoči prizadetim, dokler izvedenci ne ugotovijo dejanske škode.

Predsednik dr. Culot je nato obvestil odbornike, da se je vlada pred nedavnim odpoovedala zemljiškim davkom, ki bi jih morali plačevati kmetje v občinah Dolenje in Krmin, ker so bili hudo prizadeti od lanskega mraza. Sklenili so nato, da bodo predložili na prihodnji seji pokrajinskega sveta v odobritev predlog, naj se tudi pokrajinska uprava odpove dodatnim davkom na zemljišča v teh dveh občinah.

Nato so odborniki odobrili nekaj odločb glede umobolnice. Uradnikom so potrdili enotni urnik za meseca julij in avgust. Nakazali so znesek 300.000 lir za novo namakalno pripravo na kmetijskem posestvu umobolnice.

Nato so določili izdatke za nekatera postajališča na cesti Belvedere - Gradež, za popravilo ceste Tržič - Zagraj - Videm so pa določili 12 milijonov 700 tisoč.

Pokrajinskemu odboru za borbo proti malariji so dodelili 33 tisoč, a 530 tisoč so namenili za nakup sredstev, ki so potrebna za borbo proti muham. Uradu za tujski promet pa bo morala pokrajinska uprava dati za to leto 750 tisoč lir.

IZ DOBERDOBA

Izgradnja novega pokopališča v Dolu je naše županstvo že dalo na dražbo, a se nanjo ni odzvalo nobeno gradbeno podjetje. Sodijo, da zato ne, ker v Dolu ni niti luči niti vode, kar pa je za gradnjo nujno potrebno. Ker je denar za pokopališče že nakazan in da se ne bi izvršitev dela preveč zavlekla, je občinska uprava sklenila, da bo podjetje, ki bo gradilo novo šolsko poslopje v Jamljah, moralo zgraditi tudi pokopališče v Dolu. Tudi za jameljsko šolo je že nakazan denar in zato upamo, da bodo vsa ta prepotrebna dela čimprej izvršili.

Pred kratkim je obiskal našo občino socialistični senator ing. Fermo Solari. Pozanimal se je za najbolj pereča gospodarska vprašanja. Senatorja sta sprejela odbornik za javna dela in podžupan. Odbornika sta senatorju obrazložila zlasti vprašanje vodovoda in elektrifikacije cele občine ter zahtevo, da se doberdobski občini prizna značaj pasivnega gorskega področja.

Senator Solari je obljubil, da se bo pri odgovornih uradih pozanimal za čimprejšnjo rešitev teh vprašanj.

IZ SOVODENJ

Prejšnji teden smo pokopali 63-letno domačinko Jožefo Masten, roj. Vižintin. Ker je bila pokojnica poštena žena in zavedna Slovenka, je bila pri vseh znana in priljubljena. Zapusča moža in dve poročeni hčeri. Užaloščenim sorodnikom izrekamo naše najgloblje sožalje.

Z VRHA

Našemu vaščanu Srečku Korošču se je preteklo nedeljo zgodila huda nesreča. Vozil se je na motorju po cesti med Gabrijami in Devetaki, ko ga je naenkrat prijela slabost in se je zaletel z motorjem v drevo ob cesti. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so ga prepeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so ugotovili, da si je zlomil čeljust in prebil lobanjo. Pridržali so ga v bolnici, ker je njegovo stanje zelo resno.

Našemu vaščanu želimo, da bi čimprej okreval.

IZ ŠTEVERJANA

Čitateljem Novega lista je znano, da je naš občinski svet na eni izmed zadnjih sej sklenil zgraditi s državnim prispevkom eno ljudsko hišo v Bukovju, ki se nahaja približno sredi naše vasi. Pa glej spako! S tem sklepom niso bili, kakor se govori, zadovoljni naši orožniki ali eden izmed njih. Zato so predlagali prefekturi, naj se nova ljudska hiša zgradi v bližini njihove postaje, to je na trgu pred cerkvijo. Morda kdo izmed njih celo želi, da bi v njej stanoval. Hiša pa je namenjena domačim brezdomcem, kar so našim občinskim možem izjavili tudi na upravi Ustanove za gradnjo ljudskih hiš. Zato ne moremo razumeti, kako je prefekt dr. Nitri mogel razveljaviti sklep našega občinskega sveta in s tem tako hudo pogaziti osnovne temelje občinske avtonomije.

Prefektova zahteva, naj se nova hiša zgradi na drugem mestu in ne v Bukovju, je popolnoma protiustavna. Ta ukrep je razburil vso vas. Upamo pa, da bo naš občinski svet pri sklepu vztrajal in ga na prihodnji seji potrdil.

GORIŠKI OBČINSKI SVET

Na zadnji seji goriškega mestnega sveta je moral župan najprej odgovarjati na vprašanja, ki so jih zastavili različni svetovalci. Komunisti Batti in Battello sta pred kratkim zahtevala, da bi se v občinskem svetu podrobno pogovorili o prosti coni. Župan jima je odgovoril, da so oblastva že izdelala nekaj priročnik o prosti coni, katerega bodo razposlali svetovalcem in o njem razpravljali na eni izmed prihodnjih sej.

Nato so prečitali protest, ki so ga ob izletu 900 videmskih dijakov v Jugoslavijo vložili dr. Pedroni in misovski svetovalci. Kot se naši bralci gotovo spominjajo, so takrat dijaki izobesili na petih avtobusih poleg italijanskih tudi jugoslovanske zastave. To je dr. Pedronija in misovce tako zbudilo v oči, da so zahtevali od župana, naj proti dijakom nekaj ukrene. Župan je na seji dejal, da je poslal prosvetnemu ministrstvu pismo, v katerem obsoja ravnanje Videmčanov, češ da je dogodek napravil na Goričane neprijeten vtis.

K temu bi pripomnili, da tudi v našem mestu večkrat vidimo avtomobile, okrašene z najrazličnejšimi zastavami, kajti avtomobilisti imajo navado, da na avto razobesijo zastavice držav, po katerih potujejo. Nad tem se do sedaj ni še nič zgražal in vlagal protestnih pisem.

Na vrsti je nato bil zopet g. Pedroni, ki je zahteval, naj mu župan pojasni, zakaj je ob-

čina razposlala volivcem, ki so se rodili v Istri, volilna potrdila, na katerih je bilo napisano, da se njihovi rojstni kraji nahajajo v Jugoslaviji. Pedroni je dejal, da gre za »italijansko«
Istro in ne za Jugoslavijo!

G. župan mu je odgovoril, da je dobil, kar se tiče uradnih listin, natančne odredbe ministrstva, ki jih je treba spoštovati.

Občinski svet je nato izvolil novega odbornika g. Moise Franka, ker je prejšnji dr. Carlo Corsi odšel v Milan.

DOBRO USPEL KONCERT

V soboto in nedeljo je SKPD priredilo v Gorici koncert za zbor, soliste in mandolistični orkester. Na koncertu so izvajali glasbene vloge folklorne operete Zvesto dekle, ki jo je po motivih narodnih pesmi uglašbil znani pevovodja g. Maks Debenjak, ki mu k uspehu iz srca čestitamo.

SMRT SLOVENSKEGA URADNIKA

V noči od nedelje na ponedeljek je za kapjo umrl 61-letni Gorjanc France, upokojeni uradnik Ribijevega podjetja v Gorici. Pokojnik je bil dober družinski oče in vesten uradnik. Naj mu sveti večna luč! Užaloščen družini izrekamo globoko sožalje.

— o —

NA DRŽAVNI NIZJI SREDNJI SOLI V GORICI
so v poletnem roku šolskega leta 1957/58 izdelali:

Sprejemni izpit v I. razred: Baša Boris, Bastiani Vladimir, Bratuž Edi, Ferlšič Stanislav, Križman Dušan, Lakovič Branko, Lapanja Dušan, Pahor Angel, Prinčič Jožef, Sosol Marjan, Tabaj Miloš, Valentinčič Emil, Zaban Marcel, Bregant Marija, Češcut Ana, Devetak Milojka, Dornik Neda, Frandolič Marica, Jarc Adrijana, Korsič Marija, Lasič Marija, Leban Maja, Maraž Doroteja, Marušič Natuška, Maurič Natuša, Mozetič Milojka, Mučič Stana, Nanut Joana, Pahor Marija, Pavletič Milojka, Paulin Nataša, Plesničar Ester, Quinzi Adele, Radetič Marta, Znidarčič Ana.

Cez I. razred: Cernic Karel, Gergolet Marij, Kocman Drago, Komac Peter (odličnjak), Mervic Leopold, Tabaj Božidar, Terpin Robert, Figelj Marija Magdalena, Hmeljak Radika, Klanjšček Dragica, Klanjšček Milojka, Koren Jerica, Korošec Kira Tatjana, Peršolja Vladimira, Peteani Stana, Simčič Ema, Valentinčič Slavka, Velušček Vanda. En dijak je bil zavržen; 11 dijakov je dobilo popravne izpite.

Cez II. razred: Kuzmin Branko, Radetič Emil, Saksida Andrej, Barbarino Irma, Brajnik Miroslava, Carrara Zmaga, Cernigoj Katarina, Češcut Metoda, Gravner Nadja, Komjanc Ana, Knez Helena, Kunej Franka, Suligoj Danila, Vižintin Emilija, Vižintin Katarina. Dva dijaka sta bila zavržena; 7 dijakov je dobilo popravne izpite.

NA DRŽAVNI STROKOVNI SOLI V GORICI
so v poletnem roku šolskega leta 1957/58 izdelali:

I. razred: Cotič Ladislav, Frandolič Vojko, Gravner Henrik, Hlede Alojz, Hoban Milivoj, Humar Dominik, Klemše Vladimir (odličnjak), Mikluš Darko, Paulin Stanislav, Pelizzo Dino, Peršolja Boris, Pintar Boris, Predan Alfred, Semolič Savo, Skorjanc Marij, Tomažič Florijan, Zezlin Viljem, Cotič Edvin, Caudek Marija, Delpin Renata, Lavrenčič Nadja, Makuc Nadja, Martinič Jožefa, Peric Danica, Petejan Friderika, Rossi Bojana, Rožič Jožica, Tomažič Vida, Tomšič Stanislava, Cotič Silvana. En dijak je bil zavržen; 12 dijakov je dobilo popravne izpite.

II. razred: Berlot Franko, Cingerli Zorko, Cotič Ivan, Dušman Bruno, Frandolič Silvan, Gorjan Drago, Jelen Gvido, Marega Danilo, Marinič Edvard, Mervic Mirjam, Merscechi Pavel, Peršolja Orland, Sedmak Jakob, Sedmak Valentin, Terpin Alojz, Tomšič Boris, Tretjak Zarko, Zavadvav Ivan, Bregant Zmaga, Brisko Jožefa (odličnjakinja), Ferligoj Renata, Figelj Lucija, Florenin Ana, Komjanc Miroslava, Kosič Marija, Matežič Rafaela, Pahor Nevenka, Suligoj Tatjana. En dijak je bil zavržen; 9 dijakov je dobilo popravne izpite.

Beneška Slovenija

SPET VELIKO NEURJE

Prejšnjo soboto je po vsej Beneški Sloveniji divjalo tako neurje, kakršnega ljudje ne pomnijo že 70 let. Strašno narasle reke, potoki in hudourniki so drveli s hribov v doline in uničevali vse, kar so našli na poti. Vsa polja od Podbonesca do Sv. Kvirina so bila pod vodo, tako da tamkajšnji ubogi ljudje ne bodo letos nič pridelali. Isto se je zgodilo pri Sv. Lenartu, Azli, Sovodnjah in Tarpeču. Na mnogih krajih so plazovi zasuli ceste, tako da je bilo nekaj vasi, kot n. pr. Cepletišče in Černeja, več dni odrezanih od ostale dežele. V Trčmunu so se začele podirati hiše in ljudje so jih morali zapustiti. Hudournik Malina je preplaval vsa polja okoli Ahtna, Rekluže in Ravoze. V nekaterih vaseh je voda segala do prvega nadstropja hiš in prebivalci so se morali zateči na podstrešja in strehe. Gasilci in vojaki iz Vidma so se celo noč in ves naslednji dan trudili, da so rešili ljudi iz nevarnosti. Človeških žrtev hvala Bogu ni bilo. Gmotna škoda pa je velikanska, kajti mnogo hiš je porušenih, mnogo cest pokvarjenih, polja in njive pa so uničene. Precej živine je utonilo.

Videmska oblastva so že imenovala komisijo, ki naj ugotovi škodo, nato pa bodo posameznim občinam odredili državno pomoč. Pri tem bi se oblastva morala zavedati, da je naša dežela že tako revna, a da je sedaj,

ko jo je doletela velika nesreča, gospodarsko popolnoma na tleh. Zato naj bo pomoč hitra in izdatna.

Naj še omenimo, da ima Beneška Slovenija morda največ padavin v Evropi. Strmi hribi in ozke doline so pa naravnost idealna tla za poplave. Zato bi morala oblastva to vprašanje enkrat za vselej temeljito proučiti in narediti vse, kar je potrebno, da se poplave nehajo. Urediti bi morala struge rek in potokov, da bi se za vedno preprečile take nesreče, kot je bila prejšnjo soboto.

IZ DREKE

Pred kratkim je v naši občini umrl 64-letni Andrej Jurman-Goltin. Rajnki je bil pošten in delaven mož in zato povsod priljubljen. Kot večina naših ljudi je bil tudi pokojni Jurman prisiljen, si iskati kruha v tujini. Najprej je delal v Afriki, nato v Nemčiji, zadnjih 25 let pa v belgijskih rudnikih, kjer si je nakopal rudarsko bolezen — silikozo. Pokojnik je bil več let tudi občinski svetovalec. Naj mu bo lahka domača zemlja!

IZ GRMEKA

Kmetje, ki so letos izpolnili 65. leto, so te dni začeli prejemati zasluženno pokojnino, ki sicer ni velika (5 tisoč lir na mesec), a nekaj le zaleže. Ker so jim izplačali pokojnino za 6 mesecev nazaj, je bila vsotica kar čedna:

30 tisoč. Te dni so bile zato tudi gostilne bolj obiskovane, saj so si kmetje laže privoščili kozarec vina kot po navadi. V naši občini je 73 upokojenih kmetovalcev, prihodnje leto pa se jim bo pridružilo še nekaj novih.

GORNJA ČERNEJA

Sporočamo veselo vest, da smo se v naši vasi odločili ustanoviti zadrugo, ki bo skrbelo za nakup in prodajo blaga. Zbrali smo že 70 podpisov, se pravi 20 več, kot je bilo potrebno. Uvideli smo, da se bomo le tako rešili tistih brezvestnih trgovcev, ki so nam doslej določevali cene, kot so sami hoteli. Sedaj pa bomo sami nakupovali blago in upamo, da bomo tako veliko prihranili.

Zdi se nam, da bi take zadruge morali ustanoviti povsod tam, kjer trgovci brezvestno izkoriščajo odjemalce.

TRST
VIA CARDUCCI 15
Telefon 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov
toplomerov in fotografskega materiala

40

V SONCU IN SENCİ

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Poleg je stal v obliki školjke poseben prostor za godbo. Na levi strani pa je zgradil svoj prostor takratni sloveči tržaški kavarnar Pitschen.

Zdaj pa vstopimo v glavno razstavno poslopje z ogromno, 320 metrov dolgo dvorano. Tu so razstavljeni predmeti obrti. Posebno pozornost je vzbujal velikanski spomenik, ki je predstavljal mesto Trst. Zdel se je iz marmorja, v resnici pa je bil ves sestavljen iz mila tržaške milarne Pollak. Slične izdelke iz mila, ki je bila v prejšnjem stoletju ena najbolj razvitih industrij v Trstu, je razstavilo tudi podjetje Pollitzer.

Poleg milnih izdelkov so ljudje občudovali tudi voščene predmete, zlasti sveče. V teh izdelkih so tekmovali Machlig iz Trsta in Bader iz Gorice, ki je vлил dve sveči, visoki dva metra in debeli pol metra. Goreli sta ves čas razstave.

Poleg milarn in svečarn je bila za časa prve tržaške razstave tudi kemična stroka na dobrem glasu. Takrat so obstajale v Trstu tovarne Diendonno in Moravia za razna barvila, firneže, katrame; podobno podjetje je bilo Moschitz v Tržiču. S temi firmami je tekmoval na razstavi Fidelis Terpine, izdelovalec zemljatih barv v Ljubljani. Mož je omenjen celo kot prijatelj in podpornik slovenskih literatov. Ena največjih tržaških delavnic za esence, eterična olja in smirek je bila Dubičeva, ki je uporabljala kot surovine naše kameninske plasti v Istri in Dalmaciji.

V tem paviljonu se je cesarski namestnik ustavil in pohvalil izdelke Oroslava Dolenca. Ta zavedni trgovec je pod vse svoje izdelke postavil tudi slovenska imena. Kako je pa danes v tem pogledu na tržaškem veleseljmu?

Pred sedemdesetimi leti je Trst slovel po bogatih slovenskih trgovcih, med katerimi se je marsikdo iz niča dokopal do imetka in ugleda. Eden takih je bil tedaj Luka Kocijančič, ki je vodil fino pekarijo in slaščičarno. Svoje tržaške potice, pecivo in slašice je pošiljal tudi v zunanji svet. Na razstavi so si zelo ogledovali blago »peka Luke«. Po podjetnosti mu je bil sličen trgovec Pavlin, ki je imel delavnico za kandirano sadje in podobne sladkarije. Na razstavi je bil celo odlikovan.

Poleg že omenjenih gospodarskih panog se je na takratnem tržaškem veleseljmu postavilo tudi mlinarstvo. Fine mlevske izdelke je razstavil mlin barona Economa, pa tudi mlini iz Ajdovščine in Stražice pri Gorici.

V zadnjih desetletjih habsburške vladavine se je pri nas močno razvilo tudi pivovarstvo. V monarhiji so trkrat pridelali 10 milijonov hektolitrov piva na leto. Na razstavi so pokušali odlično Dreherjevo in Judtmanovo pivo iz Trsta ter iz senožeške pivovarne. Zadnji dve danes ne obstajata več.

Kako je bila razvita v državi tobačna industrija, je pojasnil obiskovalcem pregled nad 60 različnimi vrstami tobaka za kajo, 20 za njuhanje in preko 100 vrstami cigaret in cigar.

Pa krenimo še v sosedni oddelek, kjer najdemo zopet imena tedanjih tržaških izdelovalcev. Tukaj je razstavljalo po vseh alpskih krajih znano podjetje Lautmann (Lutman) bičevnike vseh vrst. Razen svoje tovarne v Trstu je imelo podjetje še podružnico na Krasu, kjer so nabirali in sušili veje gibkega kraškega kropivca. Kraško-tržaški bičevniki so pokali po vsem svetu. Danes jih je zvozniki vred požrla motorizacija.

Značilna tržaška obrtnija je bilo tudi izdelovanje metel, krtač in žimnatih predmetov. V tej stroki je bila prva firma Dann. Poleg so stale mize z izdelki iz morske pene in ambre, katere je postavilo na ogled še danes delujoče podjetje Weiss. V tem razstavišču za drobne izdelke so obiskovalci radi ogledovali veliko podobo stare Ljubljane; izdelala jo je delavnica slamnih izdelkov Ignacija Knafelca kot nekaj mozaik iz barvane slame.

Poleg omenjenih tovarnarjev, obrtnikov in trgovcev se je udeležila razstave tudi dolga vrsta drugih. Časopisi so o tržaški razstavi dosti pisali in poudarjali gospodarski razvoj države pod Francem Jožefom. Taaffe je res dosegel svoj namen, da obrne pogled podložnikov od gnilih političnih razmer na gospodarstvo.

Vendar se je prav v Trstu pokazalo, da je bilo vse skupaj le pogled skozi mavrično lečo.

Petarde pokajo

V svoji politiki do raznih narodov je imel ministrski predsednik Taaffe nesrečno roko. Posebno v Trstu je izigral italijanski življel proti slovenskemu. Cesarski namestnik Pretis je pa še svojo pot ubiral. Navzgor je bil ponižen cesarski sluga, Italijanom se je kazal kot rodoljub.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova pesniška zbirka

Pred kratkim je izšla v Rimu pesniška zbirka Rafka Vodeba *Clovek sem*. To je že druga knjiga mladega pesnika, ki je po poklicu duhovnik. Prikupna, lepo opremljena knjižica šteje 42 strani. Pesmi so razpoloženske in meditativne, lahkotni, nežni metulji, v besede ujeta občutja in misli. A njihova kletka je nanizana iz biserov. Tako lep in zlahten je namreč Vodebov pesniški jezik. Zato je človek še posebno vesel te knjižice: porojena je namreč ne le iz tenkočutnega pesniškega srca, ampak tudi iz globoke ljubezni do slovenstva in do lepe slovenske besede.

Lahko bi rekli iz bolečine slovenskega človeka, ki ga je usoda zanesla na tuje. Kajti marsikako pesem preveva domotožje, iz marsikakega verza za diši vonj domače zemlje in zadehte domače rože. Hkrati pa je zbirka kljub svoji drobnosti široka dovolj, da je zajela vase motive in razpoloženja človeka, ki veliko potuje po tem božjem svetu in zlasti po sredozemskih pokrajinah. In kot Panonec je bil morda še bolj dojemljiv za čar in usodo Sibilne dežele. Tako nosi drobna zbirka v idealni sintezi poleg slovenskega tudi svetovnjaški pečat.

Edino, kar neprijetno moti bralca, je oznaka: Buenos Aires na notranji strani naslovne strani, kar daje zbirki anahronističen in čisto po nepotrebnem političen priokus, ki se seveda hitro izgubi, kakor hitro začnemo prebirati pesmi. Vendar se nam ne zdi potrebno tako anahronistično projicirati pesniških zbirk, ki izhajajo v Rimu (ali v Trstu), v deželo na drugi strani zemeljske oble, kjer niso bile niti spočete niti rojene in jih poslati tako na pot z znakom idejnega konformizma na čelu, ki ga povrh v pesmih nikakor ni najti, ne glede na to, da je to nekoliko nevljudno nasproti mestu in deželi, kjer

je zbirka v resnici dozorela in doživela tako skrben natis.

A namesto dolge idejne in estetske analize te nove Vodebove zbirke naj ponatisnemo rajši iz nje nekaj značilnih pesmi, da bodo dobili naši bralci predstavo o njegovi poeziji. (Pri tem naj pripomnimo, da je knjižica v prodaji tudi v Trstu.)

CLOVEK SEM (I)

*Kot prvi Adam
na obali prvega morja
nabiram školjke
za obredni ples.
(Rdeče sonce se bo prevalilo
čez rob noči
in palme bodo darovale
jutranje vence
zrelih sadežev).*

SIBILA IZ KUME (VI)

*Med ogoni
trpki marec spleta
vrbam zelene lase,
pod dorskim stebrom
belo cvetejo koprive,
rumeni pesek se v grobovih
pretaka vedno niže
in pod oboki
stoterih oken
pijani veter plaši netopirje.
Kaj bi igrala:
roka se ti trese
in ko prezgodnji mrak,
slepar,
po kamenitih dvorih razobesi
črne sence,
se ti iz kotov lopovsko dobrika
strah s poševnimi očmi.*

Z LAGUNE (II)

*Slani veter zvodnik
mi napija z vonjem po zreli pšenici,
srcu zavdaja
in poje pesem o sreči:
— Tam je celina,
tam so domovi, ognjišča
in na mizi kruh —*

KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV - TRST
priredi v petek, 18. julija, ob 20.30 v ul. Commercial 5/I. spominski večer, posvečen narodnemu buditelju

VIRGILU ŠČEKU

O njegovem delu bo ob desetletnici smrti govoril dr. Engelbert Besednjak.

PONCE

*Mejniki na robih vrhov
in gamsov pisk —
kako je tu daleč domov!*

MIRAMAR

*Ko zadnji žarek prebode gladino morja,
so ribje oči
polne solz.*

CEST BREZUPNA SLAST (II)

*Oblaki so razpeti jadra
čez mlado zemljo;
sonce se jim smeje z okroglimi lici,
veter sopiha
in dren za potokom po cvetni nedelji diši;
jaz pa na srcu pestujem
limonov grenki cvet,
grenki cvet.*

KULTURNE VESTI

* Pesnik Rafko Vodeb iz Rima preživlja počitnice na Repentabru, kjer tudi pridno slika.

* Roman Vila ob jezeru Borisa Pahorja je izšel v srbskem prevodu pri založbi Kosmo v Beogradu. Za srbsko izdajo ga je Pahor nekoliko predelal.

* Alojz Rebula piše nov roman, v katerem bo prikazal probleme slovenskega izobraženca, posebno še na Tržaškem. Te dni se odpravlja na potovanje, na katerem si bo ogledal Tirolsko in München.

* Edvard Kocbek je predložil Državni založbi Slovenije novo delo.

* Julijska številka ljubljanske revije Naša sodobnost prinaša zelo zanimivo anketo o sodobnem slovenskem pripovedništvu, ki se je udeležujejo z daljšimi članki Drago Šega, Juš Kozak, Alojz Rebula in Mitja Mejak. Anketa skuša prikazati vzroke za sedanjo krizo slovenskega pripovedništva, ko komaj še izide kako pripovedno delo.

* Kot smo zvedeli, se pripravlja v Trstu antologija mladih tržaških slovenskih pisateljev. Obsegala bo novele avtorjev rodu, ki je izšel iz Literarnih vaj in od katerih nekateri že krepko sodelujejo v tukajšnjem književnem življenju, četudi še nobeden ni prav prodr. Ta ali oni pa je le talent.

* Ljubljanska Opera je gostovala v Gradcu, kjer je prikazala med drugim opero »Zaljubljen v tri oranže«. S tem je obnovila stike z graško Opero, ki bo morda v kratkem vrnila obisk.

* Slovenija bo na jugoslovanskem filmskem festivalu v Pulju predvajala film Dolga sinja cesta, ki je italijansko-slovenska koprodukcija.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

23 Tisti večer smo ostali pokonec mnogo dalje kot ponavadi, in tudi disciplina je popustila, zlasti v poznih urah, ko se ni bilo več bati Simonovega obiska. Stražarji so zamižali na eno oko. Vrata sobe so bila odprta in šli smo lahko na hodnik, nekateri pa so šli tudi na obisk v sosednje in zlasti v žensko sobo, da se poslove od kake znanke. Tu pa tam je hotel napraviti kak stražnik malo več reda, a brez prave odločnosti in hudobije.

Tisti, ki so bili določeni za transport, so pospravljali in zlagali svoje stvari, drugi so jim pomagali ali jih tolažili, če so kazali strah. Nekateri so skrbno premislili, kaj bodo vzeli s seboj in kaj bodo pustili, da pošlje kak prijatelj, ki ostane, za njimi ali pa nazaj domov. Vsi so ugibali, koliko časa bomo morali ostati v Dachauu. Le malo je bilo takih, ki so računali še na eno zimo. Večina se je vdajala lahkomišelnemu upanju, da bo že spomladi ali poleti konec vojne. Svoje prepričanje so izražali glasno in poudarjeno, kot da skušajo prepričati o tem sebe in druge in kot da je vse odvisno od tega, ali bodo drugi to verjeli. Če je izrazil kdo dvom, da še ne bo tako kmalu konca, so mu zamerili. Tudi jaz sem bil prepričan, da še ne bo tisto leto vojne konec, a me je že izučilo, da sem rajši molčal, kot da bi spravljal ljudi v slabo voljo in jim zbijal moralo.

Precej je bilo takih, ki so se dobro pripravili na transport in si preskrbeli pravo zalogo živil, prepečenca, klobas, konzerv, pečiva, sladkorja, prežganja, celo makaronov, soli, začimb in druge-

ga. Posebno dobro pa so se nekateri založili s cigaretami, ker se je raznesel glas, da je v Dachauu in sploh v Nemčiji težko dobiti cigarete. Ob vsem tem zavijanju, previjanju, pakiranju in prebiranju so ljudje laže pozabili na svoj skriti strah pred bodočnostjo in na žalost zaradi slovesa od domačih in domačega kraja, ki ga morda ne bodo nikoli več videli.

Kljub temu, da so nalašč šele zadnji večer naznanili, kdo je določen za transport, so vendar domači še pravočasno zvedeli in prihiteli tudi pozno ponoči z zavoji živil in obleke. Seveda ti zavoji niso smeli biti preveliki. Le kdor ni imel nikogar ali kdor je bil doma izven Ljubljane, je moral praznih rok na pot, če si ni že prej kaj preskrbel, ali če mu ni kak prijatelj ali usmiljeni znanec kaj odstopil. Mi sami nismo imeli nikake zakonite možnosti, da bi sporočili ven, da gremo drugo jutro v Dachau. Tembolj čudno je bilo, da so za take transporte še isti večer zvedeli vsi, ki so bili zainteresirani. To je bil dokaz, da je bilo v vrstah same domobranske policije dosti ljudi, ki so za denar ali, da bi si za vsak primer ohranili prijatelje tudi v drugem taboru, sporočali novice, ki so drugi taboru zanimale.

Verjetno je bilo tudi med stražniki v umobolnici nekaj takih, ki so bili v srcu drugačnega mišljenja in so pomagali vzdrževati zanesljivim jetnikom zveze z zunanjim svetom. Tudi jaz sem dobil pred odhodom po taki poti nekaj stvari, ne da bi poznal stražnika, ki mi jih je prinesel.

Bila je nemirna noč in za marsikaterega med nami je bila poslednja na domačih tleh. Končno se je dirindaj po sobah polegel, vrata so že prej spet zaklenili in večina je kljub vznemirjenju in strahu pred bodočnostjo le nekoliko zadremala.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

KAKO KAŽE TRTA?

Letos so trte bogato zarodile, kot niso že davno. V naravi se namreč vselej dogaja, da izredno slabi letini, kakršna je bila lanska, sledi izredno bogata. Če bi letošnjega zaroda ne napadale najrazličnejše bolezni, bi bilo pridelka za dobro letino in pol.

Toda tudi letošnji pridelek ne bo tako bogat, kot je kazalo v začetku, in sicer iz naslednjih vzrokov:

Peronospora doslej sicer ni povzročila posebne škode in je verjetno niti ne bo v prihodnjih mesecih, ker vinogradniki pridno škropijo trte, toda povsem drugače je z oidijem. V zadnjem času je grozdje marsikod obolelo, ker vinogradniki niso dovolj žveplali, zlasti ko so trte začele zeleneti. V Novem listu smo že večkrat opozorili kmetovalce, da je *prvo žveplanje najvažnejše in da ga je treba izvršiti, ko so mladike dolge komaj nekaj centimetrov* in da, kdor tega opravila pravočasno ne izvrši, bo imel z oidijem veliko težav. Naših navodil so se letos na žalost držali le redki kmetovalci in zato je toliko grozdja bolnega. Toda tudi sedaj ne smemo opustiti žveplanja, kajti to delo moramo zaključiti šele v drugi polovici avgusta, ko je grozdje že varno pred napadi oidija.

Ogromna škoda je letos tudi nastala, ker se je mnogo zaroda osulo in ker se je cvetje osušilo. Cvetje se posuši, kadar ga napade »bakterium uvae« (batteriosi dell'uva), kar se navadno zgodi v dobi cvetenja. Proti tej bolezni na žalost nimamo učinkovitega sredstva.

Precejšnjo škodo je pridelku letos povzročil tudi grozdni molj, proti kateremu se moramo boriti z arzenati ali z gesarolom, ki jih pomešamo med škropila. Zarod se je nadalje osul, če smo zemljo enostransko gnojili, to je, ako je dobila preveč dušika, a premalo fosforne kisline in kalija. Prihodnje leto mora biti gnojenje pravilnejše: zemlji moramo dati manj dušičnatih gnojil (manj hlevskega gnoja, gnojnice, amoniaka in solitrov) in več superfosfata ter kalijeve soli (od domačih gnojil pride v poštev pepel).

Mnogo škode povzročajo letos trtnemu listju živalski in glivični škodljivci. Omeniti moramo zlasti pršice, zaradi katerih nastajajo

nejo na zgornji strani listov temnozelenih grbice, pod katerimi vidimo neke izrastke, ki so podobni plesni. Škodljiv mrčes so tudi rilčkarji — neke vrste listnih uši in bolh — katere odpravljamo s posebnimi sredstvi. Med glivičnimi škodljivci je poleg oidija letos zelo razširjen rdeči listni ožig, ki ga povzročajo posebne glivice.

Posledica je, da listi pordečijo in se posušijo. Proti tej bolezni baje pomagajo enaka sredstva kot proti peronospori.

V naravi imamo vedno nove pojave, ki jih moramo sproti proučevati. Zato se mora vinogradnik vedno učiti. Letošnji razvoj trte je v tem pogledu zelo zanimiv in nam daje gradiva za nadaljnja raziskovanja.

KAKO RAVNAMO PO TOČI

Toče se boji vsak kmetovalec in zlasti vsak vinogradnik. Na žalost je toča tudi letos povzročila marsikod precej škode (Brda).

Koder je tako silno razsajala, da je lomila poganjke in odbijala grozde, moramo takoj trte prečistiti: s škarjami je treba od-

straniti prelomljene in odbite poganjke ali grozde, vse skupaj zbrati in nesti na ogenj. Ko smo to opravili, moramo trte škropiti proti peronospori. To stori, četudi ni bilo tako hude škode!

Pomni torej, da moraš takoj po toči trte škropiti proti peronospori, ker bodo drugače lahko oboleli tudi zdravi listi in grozdje ne bo dozorelo.

ŠE SKRB ZA KRMO...

V številkah z dne 12. in 19. junija smo svetovali, kako naj si živinorejci pomagajo, da bodo imeli dovolj krme. Tudi sedaj lahko za to še poskrbijo, in sicer takole:

Še vedno lahko sejejo sladkorno soržico (sorgo zuccherino). Za 1.000 m² potrebujemo 1,5 kg semena.

Enako površino lahko posejemo s 3 kg mešanice prosa in repišča: 2,25 kg prosa in 0,75 kg repišča.

Obilno in dobro krmo dobimo tudi, če posejemo mešanico iz ajde, prosa in repišča: za 1.000 m² potrebujemo 3 kg ajde, 1/2 kg repišča in 1 kg prosa.

Pridelek je seveda odvisen od tega, kako smo zemljišče pripravili in gnojili, posejana njiva pa mora biti prevlečena z valjarjem.

Slovensko tekmovanje v odbojki

Prejšnji teden je bilo v dvorani na stadionu Prvi maj tekmovanje v odbojki za pokal Primorskega dnevnika. Številni ljubitelji te ognjevite igre so z navdušenjem spremljali dvojbo, katerih se je udeležilo 6 ekip iz mesta in okolice. Tekme, ki jih je priredilo PD Skamperle iz Sv. Ivana, so bile zelo borbene, ker se nobeno moštvo ni hotelo vdati brez odpora.

Svetoivančani so bili na tekmovanje dobro pripravljeni in so zato osvojili pokal. Njihova ekipa je res dobro zgrajena in vigrana; sestavljajo jo igralci, ki so dobri tako v napadu kot v obrambi. Zmaga društva Skamperle je plod zrele igre z zadovoljivim tehničnim znanjem in dobrim obvladanjem žoge. Najboljša igralka sta bila Jurkič in Pavlica.

Pravo odkritje turnirja pa je bilo moštvo iz Doline. Dolinčani niso mnogo zaostajali za zmagovalci in, kdor je sledil njihovi igri, se je mogel prepričati, da bi prav lahko zasedli tudi prvo mesto. V njihovem moštvu je nekaj nadarjenih igralcev, kot so Bonač, Sluga in Hlabjan, na katerih sloni vsa igra. Le pomanjkanje izkušnje je povzročilo, da so fantje odšli v odločilni tekmi z igrišča poraženi.

Če pogledamo uvrstitev ostalih ekip, lahko ugotovimo, da povsem ustreza moči prikazane igre. Pohvale vreden je nastop PD Cankar, borbene in enovite ekipe, ki je v najbolj razburjivi tekmi turnirja tesno porazila moštvo Krožka mladih izobražen-

cev. Nastop ekipe KMI je bil še kar dober, zlasti če upoštevamo, da so se igralci udeležili tekmovanja, ne da bi se nanj prej posebno pripravili. Poleg tega so morali takoj v začetku zaigrati najtežje tekme. Moštvi PD Škedenj in PD Pregarc pa nista posebno blesteli. Vneto sta se borili, toda brez tehničnega znanja ni mogoče upati na zmage.

O tekmovanju na splošno lahko trdimo, da smo kar zadovoljni s prizadevnostjo in poletom nastopajočih ekip; ne moremo pa zamolčati dejstva, da so igralci pokazali premalo tehničnega znanja. Danes je nemogoče upati na uspehe brez dolge in nacrtno priprave. Večini kmetovalcev primanjkuje gibčnosti in moči, da o tehniki ne govorimo; razen tega razvijajo slabo povezano igro, ki se oslanja na enega ali največ dva igralca.

Zelimo pa, da bi slovenski športniki nadaljevali s takim navdušenjem po začetni poti in dosegli v bodočnosti še vidnejše uspehe. Za to pa so potrebni predvsem dobra volja, požrtvovalnost in vztrajnost.

D. T.

Postave ekip — PD SKAMPERLE: Jurkič (kap.), Pavlica, Rupel, Jurinčič, Furlanič, Pahor in Jelarčič. **DOLINA:** Hlabjan (kap.), Bonač, Bevk, Pečar, Sluga in Palčič. **PD CANKAR:** Babič (kap.), Sušteršič, Gombač, Kufersin, Bradač, Skrinjar, Pilat in Cesar. **KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV:** Tavčar (kap.), Berce, Kojanec, Delfar, Meršnik, Koritnik, Lasič in Kovač. **PD SKEDENJ:** Patrizio (kap.), Grmek, Sosič, Štrajn, Brajkovič, Zacchi in Zian. **PD PREGARC:** Orel (kap.), Rudolf, Cesarec Z., Cesarec S., Pavšič, Ferfolja, Vouk, Zivec in Ferluga.

Izidi tekem — 1. dan: PD Skamperle - PD Škedenj 2:0 (15:3, 15:5), Dolina - KMI 2:0 (15:4, 15:11), PD Cankar - PD Pregarc 2:0 (15:3, 15:8), PD Škedenj - PD Pregarc 2:0 (15:4, 15:3), PD Skamperle - PD Cankar 2:0 (15:7, 16:14). **2. dan:** PD Skamperle - KMI 2:0 (15:10, 15:8), Dolina - PD Cankar 2:0 (15:0, 15:1), KMI - PD Škedenj 2:0 (15:3, 15:11), Dolina - PD Pregarc 2:0 (15:0, 15:1), PD Cankar - KMI 2:1 (7:15, 17:15, 15:13). **3. dan:** PD Skamperle - PD Pregarc 2:0 (forfait), Dolina - PD Škedenj 2:0 (15:6, 15:5), KMI - PD Pregarc 2:0 (15:6, 15:5), PD Cankar - PD Škedenj 2:0 (15:12, 15:10), PD Skamperle - Dolina 2:0 (15:13, 15:11).

Končna lestvica:

1. PD Skamperle	5	5	0	10:0	151-71	10
2. Dolina	5	4	1	8:2	144-58	8
3. PD Cankar	5	3	2	6:5	121-137	6
4. KMI	5	2	3	5:6	136-124	4
5. PD Škedenj	5	1	4	2:8	85-127	2
6. PD Pregarc	5	0	5	0:10	29-150	0

Sportni pregled

TEHNIKA IN MOČ

Tekme za svetovno prvenstvo leta 1954 so dokazale, da brez skupne igre in dobre telesne moči igralcev ni modernega nogometa. Letošnje tekmovanje na Svedskem je to načelo potrdilo in ga dopolnilo z novim pogojem: s tehničnim znanjem. V prvih tekmah finalnega dela VI. svetovnega prvenstva so se vsi navduševali nad moško igro evropskih najstarejših, v katerih sta prevladovali ostri in moči. Reprezentance, ki so se odlikovale po duhovitem individualnem nogometu, so zapuščale igrišče poražene. Ko je pozneje osem ekip izpadlo iz tekmovanja in se je polegla napetost med ostalimi moštvi, se je spremenil tudi način igranja. Ostrost sta zamenjali tehnika in znanje.

Letošnja zmaga brazilskega moštva je na prvo mesto zopet postavila igralca-virtuozu. Vsem je bilo znano, da so južnoameriški nogometaši na svojih

igriščih nepremagljivi. Drugo vprašanje pa je bilo, kako se bodo znašli v hladnejšem evropskem okolju, daleč od svojega občinstva. Toda Brazilci so s svojo odlično zmago rešili čast južnoameriškega nogometa. Ostale ekipe — Mehika, Paragvaj in Argentina — so popolnoma odpovedale in razočarale.

Najboljša evropska reprezentanca je bila Švedska, ki je le na koncu položila orožje. Svedom je uspelo, sestaviti res enovito ekipo, ki je razvijala ostro in borbena igro.

Zablesteli so tudi Francozi, ki so zasluženost osvojili tretje mesto. Nemška reprezentanca je dosegla mnogo več, kot bi ji pripadalo glede na povprečno tehniko njenih igralcev. Toda disciplina, požrtvovalnost in izredna telesna moč nemških nogometašev so lahko vsem ostalim za vzor. Isto lahko rečemo o Rusih in Čehih, katerim tudi manjkajo dobri igralci.

Britanski nogomet se ni dvignil z ravni, na katero so ga bili pred tekmovanjem postavili strokovnjaki. Najboljši so bili Irci. Razočarali so Madžari, katerih napad je bil neverjetno neučinkovit, Avstrijci, ki so odšli z bojišča brez zmage, in Jugoslovani.

17
Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eT
r
u
b
a
d
u
r
j
i

VEŽ KAJ, TO NI NEUMNA MIŠEL VSEKAKOR MORAVA MAČEVATI TRDONJINO SMRT. POZDIVA SI OGLEDAT MALHARŠEV GRAD!

KMALU STA DOSPELA, ...

HM, NE BO ŠLO BREZ RAZSTRELIVA!

RAZSTRELIVA?! ALI GA ZNAŠ NAREDITI?

NAREDITI? ŽEMU? ZAVRTELA BOVA ČAROBNO URO IN NABAVILA V TRGOVINI VSE, KAR POTREBUJEVA POTEM ŠO SPET ZAVRTIVA NAŽAJ IN SPUŠTIVA MALHARŠA S TEM ČRNIM GNEZDOM VRED V ZRAK!

HM, LEPO SE SLIŠI, TODA V TEM ČRNEM GNEZDU STA ŠE TRDONJA IN GROFIČNA!

ŠMENTA, NA TO SEM POPOJNOMA POZABIL! TRDONJA SICER ZDAJ ŽE GOTOVO NI VEČ MED ŽIVIMI, VENDAR - ... NO IN PA, DEKLICE TUDI NE MOREVA ŽRTVOVATI. KAJ PA NAŠ STORIVA?

STOPIVA DO GRADU! MORDA IZVEVA KAJ O TRDONJINI USODI.

TRDONJA SE JE NEKAJ ČASA SPRETNO IZMIKAL SMRTONOSNEMU MALHARŠEVEMU REZILU...

...MED TEM, KO JE GROFIČNA Z GROZO OPAZOVALA NEENAKI BOS...

POTEM SE JE ZGODILO...

...IN TRDONJA JE OBLJEŽAL BREZ GLAVE NA KAMENITEM TLAKU...

HOHOHO, OGLEJ SI ZDAJ SVOJEGA VITEZA DEKLE! TAKOŠ TI POLOŽIM NJEGOVO GLAVO PRED NOGE!

JEŠ, KSE PA JE? KAM GE JE ZAVALILA? SAJ SEM MU ŠO VENDAR ODSEVAL!

NE NAJDEŠ JE? POTEM Z NAJINO POROVO NE BO NIČ: ZMENILA SVA SE ZA GLAVO!

TODA ČE JE NI! ODFRČATI JE MORALA ČEZ ZID. ZADOVOLJI TI SE BOS MORALA S TEMLE.

OBLJUBA JE OBLJUBA IN JAZ SE JE BOM DRŽALA!

ČE JE TAKO, POTEM NAŠ IZGINE ŠE TO TRUPLO, TODA ZAPOMNI SI: PRVEMU, KI GA SREČAM, BOM GNEL GLAVO IN TAURAT TI NOBEN IZGOVOR NE BO VEČ POMAGAL!!!

Rumena kača - vladar sveta

40

E. Wallace - R. B.

Joe živ! Zbogom milijoni... zbogom novo, mirno življenje... vsega je konec. Obenem se je bil z dušo in telesom prodal še tistemu nesramnemu Kitajcu. Napovedal bo polom... pa naj pride prekleti Fing-Ho po tistih petdeset tisoč Sterlingov!

Še hušja groza ga je obsla, ko se je spomnil, da bo še isti večer sprejemni obred v tajno kitajsko družbo. Popolnoma zasužnjena in ponižanega se je čutil. Bil je sicer član raznih tajnih društev s skrivnostnimi obredi, a ko se je spomnil, da ga bodo sprejemali medse sami rumeni obrazi, bi najraje pljunil nase. Čutil je, da mu grozi v kitajski mestni četrti osebna nevarnost, čeprav ga bo spremljal Spedwell.

Major je prišel ponj, da sta šla skupaj k večerji. Narth se je komaj dotaknil jedi: tudi tovarišve slane vojaške šale ga niso mogle razvedriti.

»Sicer pa, kaj je pri vsem tem nenavadnega?« je pripomnil gostobesednež. »Oni so rumeni, mi smo beli. Jaz sem bil častnik, pa se nisem čutil nič ponižanega, ko sem stopil mednje... torej?«

»A, kaj, pri tebi je drugače! Vedno si bil za pustolovščine. Ali nisi o moji nečakinji nič zvedel?«

»O Ivanki? Prav dobro se počuti,« je zagotavljal. »Nihče se je ne bo dotaknil!«

»Da, da, toda medtem...« je vzdihoval nesrečnež.

Po jedi si je Spedwell našgal debelo cigaro in se pogreznil v naslanjač. Štefan pa je hodil gor in dol po sobi kakor medved v kletki. Proti polnoči sta se odpeljala z majorjevimi avtom. Med vožnjo je Narth stavil majorju vsa mogoča vprašanja. Kakšne načrte ima Fing-Ho? Čemu ga hoče tako hitro priključiti svoji tolpi? Kakšne dolžnosti mu nalože po sprejemnem obredu? Spedwell mu je vljudno, vendar izmikajoče odgovarjal. Ko je avto zavil skozi velika vrata v Kitajčeva skladišča in tovarne, ki so bile skoraj mesto zase, se je major oddahnil.

»Tukaj smo!« je vzkliknil in pomagal tovarišu iz voza.

Nekaj časa sta morala še hoditi, preden sta prišla do zidu, kjer so se zopet odprla skrivna vrata. Lilo je prav pošteno, da sta morala preskakovati luže in blato. Narth si je zavihal ovratnik dežnega plašča, ker je pritisnil še oster veter.

»Kam pa gremo, za božjo voljo?« je godrnjal.

TEDENSKI KOLEDARČEK

13. julija, nedelja: Marjeta
 14. julija, ponedeljek: Just
 15. julija, torek: Vladimir
 16. julija, sreda: D. M. Karm. Marija
 17. julija, četrtek: Aleš
 18. julija, petek: Friderik
 19. julija, sobota: Vincencij

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 9. julija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarjev	82—84 lir
100 francoskih frankov	130—133 lir
funt sterling	1700—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—16 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlato	710—712 lir
napoleon	4700—4850 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 13. julija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Mešani zbor iz Boršta; 17.00 Novela: Alfred Hedenstjerna: »Veliko ogledalo tete Luize«; 18.20 Brahms: Simfonija št. 1 v c-molu, op. 68; 19.05 Slovenski samospevi; 19.15 »Ce študent na rajžo gre« — mladinska počitniška oddaja; 21.30 Narava poje v pesmi: »V zanko smo se ujeli vsi, mesečina jo je stakla«.

Ponedeljek, 14. julija, ob: 11.30 Predavanje: »Preko Severnega tečaja v Tokio«; 13.30 Lahka glasba; 18.00 Schubert: Simfonija v C-duru št. 7; 19.00 Vokalni tercet »Metuljček«; 19.15 Radijska univerza: Nekaj o surovinah: (7.) »Baker kot surovina za veliko industrijo«; 20.30 Wolf-Ferrari: »Štirje grobniki«, opera v 3 dej.; 22.30 V 2. odmoru: Mala literarna oddaja.

Torek, 15. julija, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Beethoven: Serenada op. 25 za flavto, violino in violo; 18.30 Glasbena fantazija; 19.15 Sirimo obzorja; Tehnika ustvarja nov svet: (4.) »Vodna sila«; 20.30 Operna glasba; 21.00 Obletnica tedna: »Rembrandt van Rijn, 350-letnica rojstva«; 21.35 Kodaly: Hary Janoš — Suita; 22.00 Predavanje: Aleksander Puskhin: »Dva slovanska brezdomca«; 22.25 Simfonični

koncert-dirigira Bogo Lesković — Adamič: Ljubljanski akvareli, Lajčovič: Pesem jeseni, simfonična pesnitev, Igra orkester Slovenske filharmonije.

Sreda, 16. julija, ob: 11.30 Zena in dom, obzorje za ženski svet; 13.30 Lahke melodije; 18.00 Mozart: Simfonija v Es-duru; 18.30 Z začarane police: Italo Calvino: »Kraljevič v kurniku«; 19.00 Vokalni kvintet »Zarja«; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 F. S. Finžgar: »Naša kri«, drama v 3 dej. Igrajo člani RO.

Četrtek, 17. julija, ob: 11.30 Predavanje: »Ptice, ki jim diši med«; 13.30 Zabavna glasba; 18.00 Ravel: »Otrok in njegov začarani svet« — fantazija; 19.15 Radijska univerza: Mednarodne organizacije: (3.) »Glavna skupščina Združenih narodov«; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Ilustrirano predavanje: Maloznane ljubezenske zgodbe iz svetovne zgodovine: (1.) »Abraham in Hagar«; 22.00 Sodobna književnost in umetnost: Franc Jeza: »Skandinavska pozicija«; 22.30 Beethoven: Simfonija št. 2 v D-duru, op. 36.

Petek, 18. julija, ob: 11.30 Zivljenja in usode: »Tony Perkins«; 11.30 Glasba po željah; 18.00 Velika dela slavnih mojstrov; 19.15 Znanost in tehnika: »Nekaj o mlekarstvu«; 20.30 Iz opernega francoskega sveta; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekl. 23. Spev (v prevodu dr. A. Gradnika - razlaga dr. Janko Jež).

Sobota, 19. julija, ob: 11.30 Izleti po gorah: (3.) »Belopeška jezera in Mala Ponca«; 13.30 Lahke melodije; 15.00 D'Indy: Wallenstein — trilogija; 16.00 Radijska univerza: Zgodovina nastanka mest v Italiji: (13.) »Mesta mod 16. in 18. stoletjem«; 17.00 Koncert pianista Gabrijela Devetaka; 18.00 Oddaja za najmlajše: Leopold Turšič: »Izgubljeni raj«. Igrajo člani RO; 19.00 Ansambel »Gorenjski kvartet«; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.00 Dramatizirana zgodba: Herman Melville: »Jablano miza«. Igrajo člani RO; 22.00 Lisztove kompozicije; 22.40 Ansambel Borut Lesjak — poje Majda Sepe in Polonca Lesjak.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 493: Pri trtah na vrtu opažam, da bujno rastejo, toda grozdje vsako leto silno počasi dozoreva. Kaj je temu vzrok? Ali obstaja kakšno umetno gnojilo, ki bi vzpostavilo pravilno razmerje med rastjo in dozorevanjem? Enak pojav opažam pri krompirju, ki ima močno razvita stebela, a gomolji so kot lešniki. Pripominjam, da se tako trte kot krompir nahajajo v kraški zemlji.

Odgovor: Oba pojava — tako pri trtah kot pri krompirju — imata lahko dva vzroka: gre morda za pozno sorto — krompir je lahko tudi izdivjane-degenerirane ali izrojene sorte — ali pa imamo nesoglasje v redilnih snoveh zemlje. Zemlji očitno manjkajo fosforna kislina, kalij in apno, medtem ko nudite zemlji preveč dušika v obliki hlevskega gnoja, gnojnice ali dušičnih umetnih gnojil. Dušik namreč pospešuje rast, to je razvoj zelenih, zlasti listnatih delov rastline, medtem ko fosfor, kalij in apno učinkujejo na razvoj jagod in gomoljev, višajo odstotek škroba — sladkorja in pospešujejo dozorevanje plodov, pri trtah pa tudi lesa.

DROBNI NASVETI

— Madeže odstranimo z belega kuhinjskega pohištva z mlekom.

— Če nimamo pri roki limo, rabimo kar jajčni beljak. Z njim lahko lepimo celo les.

— Krtače za lase, ki so postale mastne, osušimo tako, da jih operemo v mrzli vodi, kateri smo dodali nekaj salmiakja.

— Krompirju dodamo sol šele tedaj, ko se začne mehčati.

— Da se sirkova metla dalj ohrani, jo vtaknemo vsak teden enkrat v vroč lug.

— Novi električni lonci imajo večkrat neprijeten kovinski duh. Ta izgine, če notranje stene natremo s koščkom slanice. Nato sesekljamo tri krompirje, malo korenja, dva lista solate in glavico česna. Vse to denemo v lonec in kuhamo v vodi eno uro. Zatem posodo izperemo z vročo vodo.

NASI RECEPTI

Vodna torta: 4 rumenjake in 30 dkg sladkorja mešamo pol ure in počasi kapljamo 10 žlic vode. Dodamo še 10 dkg zmletih orehov, 20 dkg moke in pol pečilnega praška. Nato delijemo 20 nekaj sladke vode in sneg 4 beljakov. Ko je torta pečena, jo prežemo in namažemo sredino s poljubno kremo. — **Sadna torta:** 60 dkg moke, 25 dkg sladkorja, 12 dkg masla, 2 celi jajci, en pečilni prašek zmesimo s pol skodelice smetane tako, da bo testo mehko. Testo nato stresemo v pekač, namažemo s sadjem, ki smo ga na drobno sesekljali.

OSMI TABOR SLOVENSKE PROSVETE

bo v nedeljo, 13. julija, ob 18. uri na dvorišču Marijanišča na Opčinah.

Na sporedu je nova zgodovinska drama z naše obale:

»JUGUNDA — BELA GOSPA DEVINSKA«

Napisal: Slavko Rebec — Režiral: Jože Peterlin

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29477

»Še par korakov potrpi!«

»Ali je prav res potreben ta nerodni frak?« se je jezil Štefan.

»Gotovo. Obred je zelo slovesen. Tu smo! Daj mi roko. Čakaj!«

Potipal je, kje je ključavnica in vtaknil ključ. Stopila sta v popolno temo. Major ga je vodil pod pazduho do nekega napušča. Dež je pljuskal po pločevinasti strehi.

»Usedi se!« ga je porinil na klop. »Tu si na suhem. Pojdem obvestit Fing-Hoja. Ne gani se od tod!«

S tesnim srcem je Štefan poslušal njegove korake, ki so se oddaljevali. Ves nemiren se je dvignil in je začel korakati gor in dol ob zidu; bal se je stopiti malo v stran.

Spedwell se je kmalu vrnil in ga je odvedel v neko medlo razsvetljeno sobo, kjer sta bili le dve stolici in obešalnik.

»Obesi tu površnik,« mu je dejal.

Štefan se je pojavil v elegantnem kroju z belo ovratnico in naškrobljeno srajco. Iz žepa je potegnil še usnjate rokavice in si jih po majorjevem nasvetu brž nataknil.

»Zdaj pa pojdiva,« je ta dejal in svetil pred njim z žepno svetilko.

Prišla sta do razkošnega stopnišča pod kristalno streho. Dva orjaka v posebni livreji sta stala kot kipa pri prvi stopnici. Ko sta se Narth in major približala, je eden izmed stražnikov nekaj zavpil v nerazumljivem jeziku. Spedwell je nekaj siknil, morda geslo, in je prijel pod pazduho svojega skoro omamljenega spremljevalca. Stopala sta navzdol do drugih vrat, kjer sta zopet dva velikanska stražnika zahtevala geslo. Spedwell je na težka vrata nalahno potrkal; odprla so se skoro neslišno sama od sebe. Neko tiho in skrivnostno šepetanje je zašumelo na ušesa. Narth je čutil, kako ga je nekdo potegnil nazaj.

Ko se je obrnil, je ugledal Spedwellov blede obraz, ki je bil zdaj prav mrtvaški.

Opazil je tudi, da sta se znašla v zelo obsežni in silno dolgi dvorani. Ob stenah na preprogah je čepelo na desetine Kitajcev; vsi brezhibno oblečeni v frak z belimi ovratnicami. Štefanu je vse mogoče rojilo po glavi. Toda ko je gledal tiste rumene, zagačene v črne obleke, izza katerih so se dvigali naškrobljeni naprsniki, da so se videli kocinasti trebuhu, se skoro ni mogel vzdržati smeha. Smešno in grozotno se mu je zadelo vse skupaj. Roke v belih rokavicah so Kitajci držali na pridvignjenih kolenih.

V štirih kotih dvorane so gorele kadilnice, iz katerih se je dvigal mamljiv vonj.

Štefan je še stal na pragu in sam sebe spraševal, ali je prizor resničen ali le sanja. Skozi višnjevkast dim je zdaj zapazil na koncu dvorane visok, veličasten oltar iz marmorja, zlata in slonovine. Pred njim je na zlatem prestolu z blestečo diamantno krono na glavi sedel kakor kitajsko božanstvo Fing-Ho. Preko večerne obleke je imel ognjen škrlaten plašč. V desnici je držal zlato žezlo, v levici pa zemeljsko oblo, ki se je lesketala v samih diamantih.

Zdaj je pretrgal mučno tišino resnoben in skrivnosten glas.

»Kdo je, ki prihaja v imenu Združenih rok?«

Narth je šele sedaj opazil, da visita nad glavo Fing-Hoja dve veliki zlati, sklenjeni roki. Medtem je že zaslišal Spedwellov glas.

»Večno življenje tebi, slavni sin nebeški! Ponižni tvoj hlapec te želi na kolenih počastiti!«

Ol teh besedah so vsi možički ob steni vstali kot na vzmeti in začeli peti enoglasen, zagrljen spev. Par verzov, nato zopet tišina.

»Naj pride k nam,« se je oglasil oddaljen Fing-Hojev glas.

(Dalje)